

potřebné, jež jsou ku prospěchu všem dohromady a každému z nich zvláště, pak dlužno prý na ně pohlížeti jako na jednu osobu a společné jich jednání není než disciplinárním poklesem, stejně jako jest při útěku jednoho vězně; neboť úmyslem každého jest prý především osvoboditi sebe, nikoliv druhé, a ta okolnost, že vlastní osvobození umožnilo současně osvobození druhých, nemůže prý z jednání, trestně právně nezávadného, učiniti delikt, podléhající normám práva trestního. Stížnost jest na omylu. Jak vyslovil zrušovací soud již ve svém rozhodnutí ze dne 19. června 1920 č. j. Kr II 144/20, č. 217 sb., jest ovšem použití předpisu § 217 tr. zák. vyloučeno při zločinci, jenž pro svou osobu podnikne útěk z vazby, ponevadž již díkce § 217 tr. zák. předpokládá různost osob pachatele a zločince, jehož útěku bylo nadržováno; táž závada ovšem vylučuje jiné než disciplinární potrestání účastníka společného útěku, pokud směřuje jen ku vlastnímu sprostění, nebrání však podřadění pod § 217 tr. zák. po stránce druhé, pokud totiž činnost účastníka, sloužíc vlastnímu jeho útěku, usnadňuje zároveň útěk spoluvězňů; vždyť opáčné, stížností hájené stanovisko nepostihlo by pro výkon spravedlnosti daleko nebezpečnější povahu spolčení se více osob, uvězněných pod tíhou podezření ze zločinů, by zmařen byl průběh a účel trestního řízení, oproti činnosti, obmezené pouze na vlastní útěk jednotlivců, která i z legislativního stanoviska odůvodňuje různé nakládání s dotyčnými pachateli. Správně ve svých úvahách praví rozsudek, že trestná pomoc předpokládá sice bezprávný čin, nikoliv však čin v konkrétním případě pro hlavního pachatele trestný. Poukazuje-li stížnost k tomu, že při takovém výkladu zákona při společném útěku dvou vězňů, z nichž byl jeden pro zločin, druhý pro přešupek uvězněn, onen se dopustí přestupku § 307 tr. zák., tento zločinu § 217 tr. zák., přehlíží, že různé posouzení obou činů podmíněno a ospravedlněno jest růzností právní povahy toho, komu bylo nadržováno, růzností zlého úmyslu, z kterého nadržování se zrodilo, a růzností stupně, jakým právní pořádek jest ohrožen a rušen, když bylo nadržováno zločinci a když bylo nadržováno osobě, která se dopustila přečinu neb přestupku. Správně proto nalézací soud podřídil zjištěný skutkový děj — že útěk čtyř obžalovaných se stal po předchozí domluvě, že všichni se účastnili činně příprav (vylámání mříží a spojování příkrývek), že si navzájem pomohli k uniknutí a že nepracoval každý jen pro sebe, — any i ostatní známky zločinu (lesť a násilí, zatčení pro zločin a znalost toho) jsou nepopřeny a jasny, trestnému ustanovení § 217 tr. zák.

Čís. 528.

Jest »násilným vpádem« ve smyslu § 83 tr. zák., když větší počet osob bezprávným způsobem — byt by si nebyl vynutil vstup přímými násilnostmi proti lidem nebo věcem — si na cizím pozemku počíná tak, že jakýkoliv odpor osob oprávněných již předem jeví se býti marným.

Není třeba, by doznání obžalovaného (§ 46 lit. h) tr. zák.) bylo upřímné.

(Rozh. ze dne 10. září 1921, Kr I 698/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu

v Praze ze dne 14. dubna 1921, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem veřejného násilí násilným vpádem do cizího nemovitého statku dle § 83 tr. zák. a zamítl v neveřejném zasedání odvolání státního zastupitelství do výroku o trestu.

D ů v o d y:

S hlediska zmatečného důvodu čís. 9 lit. a) § 281 tr. ř. vytýká stížnost nalézacímu soudu, že zneužívá pojmu násilí, vytčeného v § 83 tr. z.; rozsudek prý prohlašuje, že k pojmu tomu není třeba skutečného násilí, nýbrž že postačuje pouhá možnost, že pachatel silou přemůže vůli majitele statku nebo domu; tento výklad odporuje prý jednak § 11 tr. zák., jednak v rozporu s čl. IV. uvozovacího zákona k tr. zák. nepřipustně prý rozšiřuje ustanovení § 83 tr. zák., neboť, byť by pojem násilí, jehož třeba ku splnění všech skutkových podstat §§ 76 až 100 tr. zák., nebyl theoreticky jednotně v zákoně definován, přece prý jest dle doslovu §§ 76, 81, 93, 96 a 98 a), b) tr. zák. zjevno, že zákon pojem násilí ve smyslu širším rozděluje: 1. v násilí fysické či skutečně vztažení ruky, 2. násilí psychické neboli nebezpečným vyhrožováním, vzbuzujícím důvodný strach, 3. násilí lstivým předstíráním anebo omámením; vyžaduje-li § 83 tr. zák. násilný vpád, tož prý tím vyhledává násilí fysické, anť násilný vpád jest myslitelný pouze jako fysický a poněvadž zákonodárce, kdyby se byl uspokojil s násilím jinakým než fysickým, byl by tento »zmatek« vyslovil, jak učinil v ostatních zmíněných paragrafech. Ale, i kdyby prý se za to mělo, že § 83 tr. zák. se spokojuje pojmem násilí jinakého, tedy psychického, není prý v tomto případě vykonání takového násilí dokázáno; rozsudek prý v tomto směru pouze nepřímou naznačuje, že úředníci statku byli v menšině a že měli strach, že by se obžalovaní mohli dostavit v případě odepření jejich přání v počtu větším, při tom však prý přehlíží, že tento domnělý strach nebyl vyvolán činností obžalovaných a nebyl důvodným, poněvadž slovům obžalovaného Františka T. — že nechtějí násilí, ale že by si to vynutili — lze spíše rozuměti tak, jak politické strany své požadavky vynucují a vynutí na vládě a u zákonodárce, totiž nařízením vlády. Než tyto důvody jsou mylny a bezdůvodny. Vždyť nelze mluvit o myšlenkách a o pouhém vnitřním úmyslu bez předsevzetí zevních činů ve smyslu § 11 tr. zák., kdyžtž obžalovaní, jak nalézací soud zjistil, ve vzájemné dohodě hromadně se dostavili do cizího statku ve značném počtu a kategoricky vystoupivše činili na funkcionáře statku nátlak, by jim vydány byly klíče a přenecháno vykonávání kontroly v různých směrech správy velkostatku, kterémužto nátlaku bylo ústy mluvčího, obžalovaného Františka T-a dodáváno důrazu slovy, že sice násilí nechtějí, ale že by si to, co žádají, vynutili, kdyby jim nebylo vyhověno. I výklad § 83 tr. zák., z něhož vychází nalézací soud, jest správný a nelze v něm spatřovati obdobné rozšiřování pojmu násilí, přičítící se zákazu čl. IV. uvoz. zák. k tr. zák. Ovšem trestní zákon, ač v deváté hlavě (§§ 76—100) pod společným záhlavím »o veřejném násilí« shrnuje řadu rozličných skutkových podstat, nepodává nikde jednotného výkladu pojmu násilí; neučinil toho, ježto skutkové podstaty, normované v hlavě deváté, jsou rozličny co do druhu právních statků, které mají býti chráněny, a ježto proto bylo rozlišováno i v tom, čeho jest zapotřebí k ochraně toho

kterého právního statku co do způsobů a prostředků, kterýmiž naň možno útočiti. Z okolnosti, že zákon v různých paragrafech deváté hlavy používá různých výrazů co do způsobu, jakým zločin se páše, nelze proto ničeho dovozovati pro rozbor pojmu toho kterého výrazu, jehož používá zákon k označení způsobu, jímž se zločin páše, nýbrž tento rozbor se musí díti ze smyslu toho kterého výrazu dle obecné mluvy, při čemž ovšem jest hleděti k povaze právního statku, jehož poškození (po případě i ohrožování) má býti zákonem čelenc. Ustanovení § 83 tr. zák. chrání pokojné držení nemovitostí (pokud se týče i práv, na nemovitosti se vztahujících), tedy právní statky, jichž povaha, zejména větší prostorová rozsáhlost jednak činí útoky jednotlivců méně nebezpečnými, ba přímo nepravděpodobnými, jednak ale též stěžuje účelnou jich obranu; držení nemovitosti neb práva k němu se vztahujícího může býti přerušeno jen na místě samém osobami, do nemovitosti neb na ni se dostavivšími; o fyzické překážky, vstup na nemovitost znemožňující neb stěžující, zpravidla není již předem postaráno. Těchto hledisek jest proto dbáti při výkladu pojmu násilného vpádu; jim odpovídá i obecná mluva. Dostaví-li se zástup lidí, který dle stávajících okolností jest v přesile, na pozemek neb statek, aby si osvojil právo na př. cesty neb pěšiny nebo čerpání vody — ať si pro domnělý nárok na toto právo neb z pouhého záští — a je-li z chování zástupu patrné, že je odhodlán zdolati odpor, kdyby byl kladen, i násilím, označuje obecná mluva takovýto nenadálý, bezprávný, nepřátelský postup jako násilný vpád; násilnost spočívá v množství osob, v jich spolčení, v bezprávném jich úmyslu; jakýkoliv odpor byl by marný, ba snad i povážlivý, rád či nerad ustupuje majitel pozemku takovému zástupu, který mu sice tělesně neubližuje, který však jest mocí svou silnější a proti němuž, aby chránil neporušenost svého majetku, není s to vystoupiti. Dle obecné mluvy jde tudíž o násilný vpád již tehdy, když větší počet osob bezprávným způsobem, byť by si nebyl vynutil vstup přímými násilnostmi proti lidem nebo věcem, si na cizím pozemku počíná tak, že jakýkoli odpor osob oprávněných již předem se jeví marným. Správně tedy podřadil nalézací soud činnost obžalovaných pojmu násilného vpádu, kdyžtž zjistil, že hromadné dostavení se tak značného počtu osob a kategorický způsob jich vystupování vzhledem k situaci a panujícím poměrům v době, kde na různých místech zabírány byly dělnictvem velkostatky, považovány byly všemi orgány velkostatku, vědoucími, že proti jednání takového počtu lidí by se ničeho nesvedlo a že tudíž každý odpor by byl marným, za nátlak, jemuž dodáván byl důraz ústy mluvčího prohlášením shora zmíněným a kterému orgánové velkostatku podlehnouti musili z důvodné obavy, aby nedošlo ke skutečným násilnostem.

Státní zastupitelství vytýká v odvolání, že prý bylo neprávem použito mimořádného práva zmírňovacího dle § 54 tr. zák. a poukazuje mimo jiné též k tomu, že tu není polehčující okolnosti doznání (§ 46 lit. h) tr. zák.), poněvadž obžalovaní nedoznali upřímně trestného činu, nýbrž doznávali pouze skutkové okolnosti. Než nalézací soud zjistil, že všichni obžalovaní doznali podstatné okolnosti činu, zejména také úmysl a společné jednání a doznání to bylo nalézacímu soudu jedním z průvodních prostředků, na nichž založil svoje přesvědčení o jejich vině. Právem proto přiznal všem obžalovaným polehčující okolnost doznání dle § 46 lit. h) tr. zák., neboť, by doznání to bylo upřímné, jak odvolání mylně za to má, zákon nežadá.